

30/6/2017

Athugasemdir vegna fyrirhugaðrar Hvammsvirkjunar í Þjórsá.

80% orkunnar sem að framleidd er á Íslandi úr vatnsföllum og jarðhita er seld erlendri stóriðju sem hefur kosið að vera með verksmiðjur sínar á Íslandi þar sem þær fá keypta ódýra orku. Það var eina leiðin til að fá þessa aðila hingað.

Ef skortur er á orka í heiminum þyrfti ekki að biðja mengandi stóriðju að koma hingað þar sem fæst ódýr orka heldur ætti Landsvirkjun og stjórnendur hennar að geta valið úr umsækjendum. Skorturinn er því varla mikill, þar sem við fáum mjög mengandi iðnað hingað, mest er um álframleiðslu sem er orðin óþörf þar sem svo mikið ál hefur verið framleitt að meiri þörf er á að endurvinnna allt það ál sem til fellur á ruslahaugum mannskepnunnar.

Hvað kemur þetta Hvammsvirkjun við? Jú við þurfum ekki fleiri virkjanir, það þarf betri kaupendur að orkunni sem er verið að framleiða.

Íbúar á bökkum Þjórsár eru **ekki** sáttir við að það eigi að byggja miðlunarlón í sveitunum þeirra með afleiðingum slíkra lóna.

Stöðugt leirfok verður úr lóni og farvegum við Hvammsvirkjun

Virkjunarsvæði Hvammsvirkjunar er niðri í byggð. Leirfok mun því berast reglulega yfir sveitirnar, Laugaland og Hellu. Reynsla af svipuðum svæðum sýnir að það þarf tiltölulega lítinn vind til þess að leirfok fari af stað (4-5 metra á sek.). Hvammsvirkjun er staðsett á miðju Suðurlandi og því gæti leirfokið sést víða að.

Ekki hafa verið skoðuð hugsanleg áhrif virkjunarinnar á verð fasteigna (lögbylí, íbúðarhús og sumarhús) í héraðinu vegna leirfoks og annarra umhverfisáhrifa. Virkjunin mun líklega hafa einhver áhrif til lækkunar á fasteignaverði og rýra gildi eigna. Þarna vantar allan samanburð við rannsóknir annars staðar frá. Sumar fasteignir nálægt virkjuninni gætu orðið tregar í sölu. Möguleg áhrif virkjunar á fasteignaverð þarf að skoða betur út frá framkvæmdum í öðrum löndum, því jökulár hafa ekki verið virkjaðar á þennan hátt í byggð á Íslandi.

Hvammsvirkjun gæti haft hamlandi áhrif á vöxt atvinnugreina á svæðinu (t.d. landbúnað og ferðaþjónustu) vegna leirfoks og annarra umhverfisáhrifa. Í nýjum gögnum sem komið hafa frá Landsvirkjun (sem byggja m.a. á talningu bifreiða einungis vestan Þjórsár en ekki austan árinna) er stórlega vanmetinn sá gífurlegi vöxtur sem hefur orðið í ferðaþjónustu á svæðinu frá aldamótum. Engar rannsóknir hafa farið fram frá því upphaflega skýrslan kom út þrátt fyrir að ferðaþjónusta sé nú einn af burðarásum atvinnulífs á svæðinu. Því er brýn þörf á markvissum rannsóknum á þessu sviði.

Hvammsvirkjun mun óhjákvæmilega fylgja leirfok, bæði úr lónstæðinu og úr gömlum farvegi Þjórsár. Einnig verður bæði leirfok og landbrot við bakka virkjunarlónsins. Þjórsá ber stöðugt fram jökulleir sem nánast ómögulegt er að færa út af svæðinu. Í upphaflegri vinnuskýrslu Landsvirkjunar koma fram óljósar hugmyndir um að dæla efni upp úr lónstæðinu í framtíðinni. Þetta er ekki varanleg lausn til frambúðar því aðeins er verið að færa til rokgjarnan leir innan landsvæðisins. Ef gripð yrði til reglulegra rykbindiaðgerða, til dæmis í formi dreifingar bikþeytu (sem svipar til malbiks), myndu þær fela í sér mikla mengun fyrir grunnvatn og lífríki.

Með tímanum munu leirurnar við lónið stækka vegna framburðar árinna og landrofs við bakka hennar. Fyrirsjáanlegt er að loftgæðin á svæðinu munu skerðast með virkjun og þeim mun áfram hraka umtalsvert á fáeinum áratugum þegar leir tekur að hlaðast upp í miklu magni í lónstæðinu og á svæðinu umhverfis virkjunina.

Grunnskóli, leikskóli og þéttbýli í Árnesi eru í innan við 3 km fjarlægð frá foksvæði í gamla farveginu og innan við 6 km fjarlægð frá lónstæðinu. Leirfok mun berast yfir skólana og sveitina með reglulegu millibili. Það er mögulegt að fljótlega komi til einherrar röskunar á skólastarfi vegna leirfoks. Aukið leirfok gæti í framtíðinni eftir því sem meiri jökulleir sest fyrir á virkjunarsvæðinu gæti sett skólastarfi verulega þröngar skorður.

Áhrif Hvammsvirkjunar munu setja varanlegt mark sitt á héraðið og framtíð fiskistofna í uppnám **Leirfok sem mun setja svip sinn á héraðið um alla framtíð. Engar varanlegar mótvægisaðgerðir eru til sem geta komið böndum á framburð árinna og leirfok úr farvegum og leirum við lónið þegar horft er til næstu 50-100 ára.**

Jökulgrátt lón mun fylla farveg Þjórsár á nokkurra kílómetra kafla þar sem núverandi þjóðvegur liggur norður af Árnesi. Fyrirsjáanlegt er landbrot og rok af leirum meðfram bökkum lónsins sem mun verða til mikilla lýta í landslaginu.

Kolsvartur og leirugur upphaflegur farvegur Þjórsár neðan við stífluna verður nánast þurr stærstan hluta ársins. Áin mun flæða um farveginn í flóðum, sértaklega á vorin og sumrin, og bera með sér jökulleir. Jökulleirinn mun óhjákvæmilega fjúka yfir sveitina og byggðina í Árnesi þegar hreyfir vind.

Hvammsvirkjun mun einnig setja lífsskilyrði stærsta laxastofns í Norður-Atlantshafi í mikið uppnám. Enginn aðili er í þeirri aðstöðu að geta ábyrgst fyrirfram að mótvægisaðgerðir heppnist. Það er í raun óskhyggja að ímynda sér að mótvægisaðgerðir heppnuðust svo vel að laxastofninn bæri lítinn sem engan skaða af Hvammsvirkjun. Flóð í ánni um yfirfall á stíflunni eða bilun í búnaði gætu hins vegar haft varanlegar og óbætanlegar afleiðingar í för með sér fyrir laxastofninn.

Viðey (einnig nefnd Minnanúpshólmi) er viði gróin eyja í miðri Þjórsá sem nýtur verndar árinna því þangað kemst enginn nema fuglinn fljúgandi. Ef Hvammsvirkjun verður reist þá mun leirfok herja á eyjuna og hún verða aðgengilegri mönnum og mögulega búfænaði.

Anna María Lind Geirsdóttir

0607625979